

УДК 37.011.31:371

Борохвіна Т. Г.

ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ ТА ПРОФЕСІЙНІ ОБОВ'ЯЗКИ ТЬЮТОРА В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ

У статті розглядаються питання висвітлення сутності діяльності тьютора. Актуальність цього дослідження обумовлена тим, що в даний час в нашій країні освітня система тьюторство є важливим ресурсом для створення ефективної, гнучкої, орієнтованої на школяра системи освіти. Введення такого супроводу в інклюзивне освітнє середовище повинно сприяти перебудові всієї системи освіти та її індивідуалізації. І це станеться, якщо продовжити розвивати ресурси феномену тьюторства. Адже сама специфіка даної діяльності полягає в тому, що тьютор-педагог, який займається певним напрямком педагогічної діяльності, передає знання, вміння, навички, а також життєві цінності учням з обмеженими можливостями.

Автором визначено роль тьютора як посередника між традиційним педагогом і дитиною. Подано ретроспективний аналіз тьюторства, що є офіційно визнаним компонентом британської системи освіти. Виникнення феномену тьюторства пов'язують з історією університетів Великої Британії.

Описуються особливості роботи тьютора в реалізації інклюзивної освіти дітей з обмеженими можливостями розвитку, також дається характеристика професійних обов'язків тьютора. Автор досліджує основні напрямки і моделі тьюторського супроводу учнів з обмеженими можливостями. На основі аналізу зарубіжного досвіду виділено чотири основні моделі діяльності тьютора: ролей тьютора (тьютор-експерт, класний тьютор, тьютор інклюзивного навчання, секційно-груповою) та властиві їм обов'язки і вимоги.

Доведено, що тьютор може стати сполучною ланкою, що забезпечує координацію педагогів, спеціальних педагогів, психологів, інших необхідних дитині фахівців на кожному етапі освітнього процесу. Робота дорослого (тьютора) з його підопічними значно підвищує ефективність включення особливої дитини в життя сучасної школи. У безпосередній активній співпраці з учителем, психологом та іншими спеціалістами тьютор може створити для дитини середовище, в якій емоційний комфорт і опора на внутрішні ресурси учня підштовхнуть його до активного розвитку.

Успішність діяльності тьютора залежить від психологічної готовності адміністрації та колективу освітньої організації до інклюзії та розуміння основних її цінностей, злагоди з ними.

Ключові слова: інклюзивне навчання, учні з обмеженими можливостями, тьютор, напрямки та моделі тьюторського супроводу.

Вступ. Світові процеси глобалізації, зростання конкуренції економічних моделей різних держав, інтеграції зумовлюють системні зміни у сфері освіти, що стає одним із основних чинників інноваційного розвитку суспільства. Враховуючи все це, в якості сучасної освітньої парадигми, певним світовим брендом можна розглядати сьогодні інклюзивну освіту, що забезпечує рівний доступ всім, хто навчається із врахуванням різноманітності особливих потреб та індивідуальних можливостей особистості [1].

Втілення цієї ідеї в системі освіти України є поступовим переходом від концепції інтегрованої до інклюзивної освіти на всіх рівнях. І якщо в процесі інтеграції учень пристосовується до закладу освіти, то при інклюзії, навпаки, освітній заклад створює всі необхідні умови для задоволення індивідуальних потреб дитини, її вільного доступу до якісного навчання та виховання [2].

Літературний огляд. Основи тьюторської діяльності, її форми і методи розкриті в роботах вітчизняних та зарубіжних вчених. Серед українських науковців, виділяються вчені, праці котрих присвячені вивченню досвіду впровадження тьюторської системи освіти в Україні та закордоном; новим тенденціям розвитку педагогічної науки, змінених соціальних умов, в яких зростає нове покоління; запропоновано педагогічні умови розвитку творчого потенціалу учня на засадах використання технологій тьюторського супроводу [8].

Інша група науковців у своїх працях робить акцент на аналізі досвіду використання тьюторської системи освіти в зарубіжних країнах та можливості їх застосування в Україні. Проте вимагає додаткового аналізу поняття «тьюторська діяльність». Конструктивний пошук сутності тьюторської

діяльності неможливий без аналізу понять «тьютор», «тьюторство» та «тьюторський супровід» [15]. Автори обґрунтовують значення професії «педагог-тьютор» у забезпеченні особистісно-соціального розвитку національної освіти. Тьюторський супровід трактовано як педагогічну діяльність з індивідуалізації освітнього процесу, яка передбачає постановку і реалізацію індивідуальних освітніх цілей, стимулювання і мотивацію самостійної освітньої діяльності [7].

На сьогодні особливої актуальності набуває питання про взаємодію тьютора та учня в інклюзивному середовищі. Введення такого супроводу в інклюзивне освітнє середовище повинно сприяти перебудові всієї системи освіти та її індивідуалізації. І це станеться, якщо продовжити розвивати ресурси суті тьюторства [13].

З зарубіжних дослідників, особливу увагу привертає праця в котрій автор наводить вимоги до професійної та особистісної підготовки фахівців, що працюють в системі інклюзії. Вчений досліджує етапи тьюторського супроводу дитини з обмеженими можливостями, а також фактори, що впливають на успішність цього супроводу [1].

Однак, серед вітчизняних дослідників знаходимо дуже мало праць присвячених тьюторству, тому залишається актуальним нерозглянуте питання введення такого супроводу в інклюзивне освітнє середовище, яке повинно сприяти перебудові всієї системи освіти та її індивідуалізації.

Мета та задачі дослідження. Метою статті є визначення особливостей організації роботи та професійних обов'язків тьютора й можливостей її впровадження у вітчизняну систему інклюзивної освіти.

Для досягнення мети були поставлені наступні задачі:

1. Проаналізувати стан дослідження феномену тьюторства у науковій літературі.
2. Дослідити особливості роботи тьютора в інклюзивному середовищі.
3. Обґрунтувати основні моделі діяльності тьютора.
4. Охарактеризувати фактори успішної діяльності тьютора.

Матеріали та методи дослідження. Матеріальне забезпечення даного дослідження включає в себе огляд літературних джерел, публікацій та наукових праць у провідних бібліотеках Тернопільщини, а саме Центральної міської бібліотеці, Обласній універсальній науковій бібліотеці, Науковій бібліотеці Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка та електронними бібліотеками усього світу.

Результати дослідження. Упровадження звичайних шкіл з інклюзивною орієнтацією є найефективнішим способом боротьби з дискримінаційними поглядами, першочерговою визначальною ланкою у створенні сприятливої атмосфери в суспільстві, а в подальшому часі – в побудові інклюзивного середовища та забезпеченні освіти для всіх [2].

Повноцінна соціалізація дитини можлива при наданні необхідної помочі. Для цього створюється інститут тьюторства, мета якого надання спеціалізованої допомоги.

Етимологія поняття «тьютор» пов'язана з латинським словом *tueor* – дивитися, піклуватися, оберігати, дотримувати, а також з англomовним терміном «*tutor*», що в перекладі означає – домашній учитель, репетитор, наставник, опікун; навчати, давати приватні уроки, керувати, повчати. У педагогічній думці його розуміння оформлювалося кілька століть. Нині, акцентуючи увагу на роль тьютора в індивідуалізації навчання науковець вважає, що він повинен будувати такі ситуації життя дітей, де стало б можливо проявити їх освітні цілі і мотиви через їх реальні дії. На переконання, науковця, завдання тьютора полягає у побудові освітнього простору як сфери прояву пізнавальних ініціатив та інтересів учнів. Це відноситься до будь-якої із ступенів загальної освіти, при дотриманні умови зміни засобів тьюторської діяльності відповідно до особливостей віку і соціальної ситуації розвитку тьюторанта [3].

Такої ж думки автори навчального посібника «Тьютор в освітньому просторі», подаючи більш детальне визначення цього поняття: тьютор – педагог, який забезпечує розробку і супровід індивідуальних освітніх програм учнів, організовує процес індивідуальної роботи з учнями з виявлення, формування і розвитку їх пізнавальних інтересів, супроводжує процес формування їх особистості (допомагає їм розібратися в успіхах, невдачах, сформулювати особисте замовлення до процесу навчання, вибудувати цілі на майбутнє), координує пошук інформації учнями для самоосвіти [4].

Однак специфіку позиції тьютора і область його відповідальності неможливо зрозуміти, вчитуючись тільки в зміст документа. Для цього потрібен аналіз контексту професійної освіти, який допоможе зрозуміти причини, що породили необхідність появи тьютора і виявити сили, об'єктивно зацікавлені в збереженні й розвитку такої позиції [5].

Не однозначні погляди науковців та педагогів на розуміння сутності поняття «тьюторство» як індустрії додаткових освітніх послуг, зазначаючи, що тьюторство поліпшує спеціальні навички у змісті освіти – в математиці, читанні, письмі і т.д., а також, що одним із суттєвих факторів успіху є діагностична оцінка сильних і слабких сторін учнів, за якою слідує індивідуалізований навчальний матеріал.

Автори наукової праці «Революція у тьюторстві: прикладне дослідження передового досвіду, питань політики і досягнень учнів» позиціонують тьюторство як життєво необхідну освітню практику, яка призначена допомогти більшій кількості дітей та дорослих найкращим чином досягти свого особистого потенціалу розвитку [6].

Тьютор є центральною фігурою, а тьюторство – офіційно визнаним компонентом британської системи освіти. Виникнення феномену тьюторства пов'язують з історією університетів Великої Британії. Його поступове оформлення відбулося в XIV ст. – в Оксфордському, а згодом і Кебріджському університетах. Процес самоосвіти був основним в отриманні університетських знань, і тьюторство від початку виконувало функції його супроводу, вважалось формою наставництва. Наприкінці XVI ст. тьютор стає центральною фігурою в університетській освіті, відповідаючи головним чином за виховання своїх підопічних. До XVII ст. виховні функції тьютора набувають все більшого значення і офіційно визнаються частиною англійської освітньої системи. Тьютор стає найближчим порадиником студента і помічником у подоланні труднощів особистісного і професійного становлення. Науковці виділяють три основні напрями тьюторської діяльності в англійських університетах того часу: навчальний, виховний і дозвіллевий. Упродовж XVIII-XX ст. у найстаріших університетах Англії тьюторська система не тільки не применшила своїх позицій, але, навпаки, зайняла центральне місце в освітньому процесі.

В Оксфорді й Кембріджі тьютори досі займають важливе становище як штатні одиниці, забезпечуючи зворотній зв'язок між студентом і конкретним викладачем та всім професорсько-викладацьким складом, а отже – зберігаючи цілісність академічної освіти. Поступово тьюторська технологія розповсюджується на шкільну освіту Англії. Зокрема, починає займати вагоме місце у громадських школах (public schools), де тьютори курують самостійну роботу учнів. Серед таких найвідоміших закладів освіти – Вінчестер (1378), Ітон (1441), Шрусбері (1551), Вестмінстер (1566), Регбі (1567), Харроу (1571), Школа Св. Павла (XVI ст.), Школа товариства кравців (XVI ст.), Чартерхаус (1609). Розвиток «public schools» пов'язують із доволі демократичними тенденціями здобуття освіти в період пізньої Тюдоровської Англії – часу відносно рівного доступу до освіти, коли між нобілітетом і джентрі (що тільки-но піднімалися) не існувало нездоланих бар'єрів [7].

У Єлисаветградській гімназії, як і у всіх інших гімназіях Російської імперії, була посада наставника, який згідно з інструкцією 1871 року повинен був досконало вивчати свого вихованця, його характер, нахили, здібності й недоліки, здійснювати над ним «неусыпное попечение», знати його домашню обстановку, а також оточення, в якому він знаходиться [8].

Тьютор – це особлива педагогічна посада, що історично склалася. Деякі вчені визначають тьютора як фахівця, який супроводжує учня у процесі навчання, забезпечує розробку індивідуальних освітніх програм для дітей. Але місія тьютора є набагато ширшою аніж супровід у навчанні. В даний час тьютор діє в провідних школах світу: Англії, США, Фінляндії, Японії. Сьогодні ця професія актуалізована в багатьох західноєвропейських країнах (Німеччина, Польща, Франція). Вона також офіційно вводиться в національні класифікатори професій на пострадянському просторі. В Україні соціальне і особистісне замовлення на тьюторський супровід зростає. По-перше, ця потреба продиктована становленням і розвитком громадянського суспільства, принципово новою позицією людини в ньому. Суспільство підтримує модернізацію системи освіти в рамках європейських домовленостей, оскільки існує прагнення до освітньої і професійної мобільності. Зміцнює позиції ідея навчання впродовж життя, яка передбачає неперервну освіту та визнається цінність осмисленої побудови людиною саморозвитку. По-друге, існує стійке замовлення на оформлення і реалізацію освітніх запитів з боку того, хто навчається. У сучасній людини значно зростає потреба в самоактуалізації, самоосвіті, самореалізації. Актуальним стає пошук нового шляху в професії, набуття авторського стилю діяльності, усвідомлюється необхідність розроблення і реалізації особистої освітньої, професійної, життєвої програми, а таким чином, просування за індивідуальною траєкторією.

Тьютор – це свого роду посередник між традиційним педагогом і дитиною. Він аналізує інтереси і проблеми дитини, відстежує, що в програмі дається важко, а до чого є здібності. Якщо традиційний педагог може спересердя махнути рукою на недбайливого учня, то тьютор повинен знайти такому учневі індивідуальний маршрут освоєння знань, власний алгоритм навчання та вирішення проблем комунікації, адаптації чи соціалізації. Він допомагає йому сформувати навчальні інтереси, а в підсумку – зрозуміти своє покликання, сприяти розвитку внутрішнього потенціалу дитини. У деяких випадках присутність тьютора поруч з дитиною є життєво необхідною. В першу чергу це стосується інклюзивних шкіл і дитячих садків.

Слово «інклюзивний» стосовно до садка і школи означає, що їх відвідують не тільки практично здорові діти, а й такі, яким потрібні особливі умови. Це діти з так званими обмеженими можливостями і тому наявність соціального педагога-тьютора в таких закладах є важливою, природною необхідністю. Якщо дитина погано бачить або чує, їй важко ходити через перенесені травми або ДЦП, у неї спостерігаються порушення мови або є помітні інтелектуальні проблеми, але ці прояви порушень у дітей не є важкими, вона все ж таки може навчатися серед звичайних однолітків, у яких таких проблем немає, у так званому інклюзивному класі. Але для цього такій дитині потрібна допомога тьютора-вихователя,

роль якого може виконувати спеціально підготовлений соціальний педагог, який супроводжує дитину в інклюзивному просторі [9].

Вважається, що тьютор-наставник візьме на себе функції класного керівника, і тим самим дозволить педагогу займатися своїм прямим обов'язком – викладати профільний предмет.

Планується, що тьютор буде куратором відразу кількох класів однієї вікової категорії або створювати власні групи. На тьюторів будуть покладено обов'язки по індивідуальній роботі з дітьми. Вони спілкуватимуться, координуватимуть самостійні заняття, надаватимуть інформативну допомогу у виборі майбутньої спеціалізації, сприятимуть досягненню взаєморозуміння з однокласниками і педагогічним складом школи, а також підтягувати відстаючих учнів з проблемних предметів.

Тьютор на перших етапах навчання виступає в ролі провідника дитини в освітній простір школи. А при роботі з «особливими» учнями необхідним є безумовне прийняття таких дітей. Дратівливість і владність, що притаманні багатьом вчителям, у цій професії є не доречними. Тьютор повинен володіти педагогічними методиками індивідуального планування навчального процесу.

Тьюторський супровід полягає в організації освітнього руху дитини, яке будується на постійному рефлексивному співвіднесенні його досягнень з інтересами і прагненнями.

Діяльність тьютора вважається однією із універсальних міжнародних форм організації навчально-виховної діяльності у вищій педагогічній школі, оскільки в умовах виконання Болонських реформ відбувається інтернаціоналізація засобів формування фахівця. Як основу діяльності тьютора науковець виділяє суб'єкт-суб'єктну взаємодію, яка дозволяє тьютору охопити своєю професійно-вдумливою увагою кожного, реалізувати на практиці принципи суб'єктності, індивідуального підходу, елективності, креативності, здійснювати особистісно-орієнтовану педагогічну діяльність. Крім того, тьютор мусить виявляти інтерес до інноватики, впроваджувати нове в свою діяльність [10].

У роботі [11] розглядається тьюторська діяльність з двох позицій. Перша подає тьютора як посередника у полі освіти, коли суб'єкт навчання мислить суперечливо у своєму внутрішньому устрої, коли його суб'єктність безпосередньо не виявлена людиною або існує у відчужених формах. Тут становлення суб'єкта освіти пов'язано з розумінням людських меж власної вільної дії і рефлексивним подоланням їх, критичним осмисленням кордонів власної дії, що являється людським досвідом фіксації своєї суб'єктності на предметі освіти. Друга розглядає освіту і розвиток людини як нормувальну діяльність [11].

Розглядаючи діяльність тьютора в кооперативній діяльності з учителем, автор в роботі [12] зазначає, що суть діяльності вчителя – бути взірцем, нести його учням, а тьютора – відповідати за діагностику уявлень школяра про сенс засвоєваних ним форм дії. Науковець уточнює, що діяльність тьютора спрямована на забезпечення педагогічної підтримки дитини, його дії реалізують індивідуальний стиль навчання у межах особистісно-орієнтованого педагогічного підходу, основними показниками якого є поліметодичність викладання, добір дидактичних матеріалів у розрахунок на кожного, врахування індивідуального темпу і способу навчання тощо [12].

Ідея супроводу дітей з ООП висуває особливі вимоги до професійної та особистісної підготовки фахівців, що працюють в системі інклюзії, зокрема:

- уявлення і розуміння того, що таке інклюзивна освіта, в чому його відмінність від традиційних форм освіти;

- знання психологічних закономірностей і особливостей вікового і особистісного розвитку учня;

- навички аналізу особливостей взаємодії і взаємовпливу дитини з особливими потребами та соціального оточення;

- вміння реалізувати різні способи педагогічної взаємодії між усіма суб'єктами освітнього середовища (з учнями окремо і в групі, з батьками, вчителями, фахівцями, керівництвом) [13].

На даний момент склалася ситуація, коли більшість фахівців, що працюють в освітніх організаціях загального типу, не мають достатніх знань про дітей з ООП. А фахівці, що мають професійну підготовку, не враховують особливостей корекційно-педагогічної роботи в умовах інклюзивної освіти.

Вивчаючи систему педагогічної підтримки, що існує у школах зарубіжних країн, а саме країн Балтії, можна виділити чотири основні моделі діяльності тьютора:

1. Модель «експерт» – діти, які мають проблеми, направляються вчителями-предметниками до фахівців, наприклад, психолога, консультанта із конфіденційних питань, учителя-лікаря.

2. Модель «тьютор» – кожен учень протягом навчання в школі має свого особистого опікуна. Тьютор не обов'язково викладає в класі, де вчиться дитина, він наглядає за кількома десятками учнів з різних класів.

3. Модель «класний тьютор» – кожен клас має свого тьютора, який відповідає як за весь клас, так і за кожну дитину окремо. Класний тьютор проводить уроки у своєму класі, регулярно проводить бесіди, працює з батьками та вчителями.

4. Модель «секційно-групова» – класи отримують підтримку від групи вчителів. Навчання та педагогічна підтримка інтегровані в навчальний процес, а всі вчителі несуть відповідальність за вирішення особистісних проблем школярів [14].

В даний час в російських та, як пілотний проект у вітчизняних школах, апробовано дві моделі тьюторства:

– модель, коли класні керівники через підвищення кваліфікації отримують компетенції тьюторів, при цьому поєднують дві посади,

– модель, коли в школах скасовують посаду класного керівника і тоді вчителі займаються викладанням, а тьютори курирують класи.

Аналіз системи педагогічної підтримки в країнах Західної Європи, країн Балтії та Росії свідчить про те, що й на українському ґрунті доцільно використовувати такі моделі.

Тьютор може стати сполучною ланкою, що забезпечує координацію педагогів, спеціальних педагогів, психологів, інших необхідних дитині фахівців на кожному етапі освітнього процесу.

У школах, де інклюзія вже прижилася і дає позитивні результати, діють різні схеми організації навчального процесу. Відповідно до них тьютор може виконувати три абсолютно різні організаційні завдання.

1. Тьютор – персональний супроводжуючий учня з особливостями розвитку. За оцінками фахівців щодо впровадження інклюзії у вітчизняних школах, на сьогоднішній день найбільш реалістичною є картина, коли вчитель інклюзивного класу не є фахівцем в області порушення розвитку дітей, а тьютор, навпаки, має відповідну фахову освіту. В такому випадку тьютор бере на себе функцію фахівця, який тонко і чітко вибудовує навчальний процес для підопічного, допомагаючи вчителю пристосуватися до потреб учня з особливостями розвитку, не знижуючи при цьому якості освіти всього класу.

2. Тьютор – помічник учителя. В цьому випадку навчальне навантаження формується учителем, а тьютор виступає в якості його помічника в організаційних моментах, збираючи у всіх учнів зошити, підтримуючи дисципліну класу під час виконання завдання вчителя. Учитель же в цей час приділяє увагу підопічному тьютора. Якщо учитель прагне займати максимально лідерську позицію в навчальній діяльності учня з особливостями розвитку, а тьютор при цьому не має спеціальної освіти (дефектологія, спеціальна або клінічна психологія і т. п.), то в такій парі найоптимальніше – стати для вчителя помічником в реалізації його ідей щодо навчання з особливостями розвитку.

3. Тьютор – другий учитель в класі. У класі, де займається дитина з особливостями розвитку, працюють два вчителі, які поперемінно допомагають вчитися всім дітям, але дитині з особливостями розвитку – більшою мірою [15].

Висновки. Таким чином, після опрацювання матеріалів у даній статті можемо зробити наступні висновки.

1. На основі аналізу поданої літератури нами виведено власне визначення посади «тьютора» як посередника між традиційним педагогом і дитиною.

2. Робота тьютора повинна бути розумно дозована, носити спрямовуючий характер і спонукати дитину до самостійності. Взаємодія тьютора і дитини – це поступальний рух від взаємодії з тьютором до максимальної самостійності дитини в шкільному житті.

3. Проаналізувавши зарубіжний досвід нами виділено дві основні моделі тьюторського супроводу. Перша, коли класні керівники через підвищення кваліфікації отримують компетенції тьюторів, при цьому поєднують дві посади, а друга модель, в якій в школах скасовують посаду класного керівника і тоді вчителі займаються викладанням, а тьютори курирують класи.

4. Успішність діяльності тьютора залежить від наступних факторів: психологічна готовність адміністрації та колективу освітньої організації до інклюзії, розуміння основних її цінностей, згоди з ними; наявність спеціальних умов навчання і виховання дітей з обмеженими можливостями здоров'я.

Використані джерела

1. Леонова Е. Организация работы тьютора в инклюзивной образовательной среде. *Педагогичні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2014. № 4 (38). С. 437–444.
2. Шутьженко Д.І. Психологічна корекція аутичних дітей в умовах інклюзивного навчання. *Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами: зб. наук. пр. / за ред. П.Н. Таланчука*. № 6 (8). Київ, 2009. С. 194–203.
3. Ковалева Т.М. Матеріали курсу «Основи тьюторського супроводження в общем образовании»: лекції 1–4. Москва, 2010. 56 с.
4. Тьютор в образовательном пространстве: учеб. пособие / под ред. В.П. Сергеевой. Москва, 2016. 192 с.
5. Литвинова Г. Специфика работы тьютора в системе инклюзивного образования. *Вестник КРАУНЦ. Гуманитарные науки*. 2016. № 2 (28). С. 32–37.
6. Гордон Э., Морган Р., О'Мэлли Ч., Понтиселл Дж. Революция в тьюторстве: прикладное исследование передового опыта, вопросов политики и достижений учащихся / пер. с англ. под науч. ред. С.Ф. Сироткина, М.Л. Мельниковой. Ижевск, 2010. 332 с.

7. Дем'яненко Н. Посада «педагог-тьютор»: доцільність упровадження до класифікатора професій України. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т.Г. Шевченка*. Серія: Педагогічні науки. №151(1). С. 47–51.
8. Пахомова Т. Шляхи впровадження тьюторської системи освіти у зарубіжних країнах. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*. 2012. № 5 (Ч. 1). С. 220–224.
9. Кальченко Л. Місце соціального педагога в інклюзивній освіті України. *Збірка матеріалів міжн. науково-практичної конференції «Індивідуальний супровід дітей з особливими потребами: роль НРЦ у процесі інклюзивної освіти»* (м. Львів, 29–30 вересня 2016 року). Львів, 2016. С. 85–90.
10. Бойко А.М. Тьютор – якісно вища педагогічна позиція і новий простір духовно-моральної взаємодії. *Педагогічні науки. Збірник наукових праць*. Полтава, 2011. С. 4–10.
11. Сироткин С.Ф., Гребенкина Д.Ю. Тьюторство как практика субъективации. Ижевск, 2012. 40 с.
12. Тихонович В.М. Основи діяльності тьютора у шкільному навчанні. *Педагогічні науки: Збірник наукових праць*. Частина третя. Суми, 2009. С. 158–167.
13. Карпенкова И. Тьютор в инклюзивной школе. Сопровождение ребенка с особенностями развития: метод. пособие / под ред. М. Семенович. Москва, 2010. 341 с.
14. Карпова Т. Профессия «тьютор» в системе инклюзивного образования. URL: <http://ocpmcc.edu35.ru/tospec/tospec244/specother>
15. Осадча К. Аналіз сутності поняття «тьюторська діяльність» у системі шкільної освіти. *Науковий вісник МНУ імені В.О. Сухомлинського*. Педагогічні науки. 2016. №4 (55). С. 149–153.

Borokhoina T.

ORGANIZATION OF WORK AND PROFESSIONAL OBLIGATIONS OF THE THIRDER IN CONDITIONS OF INCLUSIVE EDUCATION

The article deals with issues covering the essence of the activity of the tutor. The relevance of this study is due to the fact that in our country today, the educational system of tobacco is an important resource for creating an effective, flexible, school-oriented education system. The introduction of such an accompaniment in an inclusive educational environment should help to rebuild the whole system of education and its individualization. And it will happen if you continue to develop the resources of the phenomenon of tutoring. After all, the very specificity of this activity is that the tutor-teacher, who is engaged in a certain direction of pedagogical activity, passes knowledge, skills, skills, as well as the vital values of students with disabilities.

The author defined the role of the tutor as an intermediary between a traditional teacher and a child. A retrospective analysis of tutoring, which is an officially recognized component of the British educational system, is presented. The emergence of the phenomenon of tutorship associated with the history of universities in the UK.

Described features of the work of the tutor in the implementation of inclusive education of children with disabilities, as well as a description of the professional duties of the tutor. The author investigates the main directions and models of tutor support for students with disabilities. On the basis of the analysis of foreign experience, four main models of the activity of the tutor have been identified: the role of the tutor (tutor-expert, class tutor, tutor of inclusive education, sectional group) and their specific responsibilities and requirements.

It is proved that the tutor can become a connecting link, which provides the coordination of teachers, special educators, psychologists, other necessary children of specialists at each stage of the educational process. The work of an adult (tutor) with his wards greatly enhances the efficiency of the inclusion of a particular child in the life of a modern school. In direct active collaboration with a teacher, psychologist and other specialists, the tutor can create an environment in which the emotional comfort and reliance on the student's internal resources will lead him to active development.

The success of the tutor depends on the psychological readiness of the administration and the staff of the educational organization to integrate and to understand its basic values, the agreement with them.

Key words: *inclusive education, students with disabilities, tutor, directions and models of tutor support.*

Стаття надійшла до редакції 22.06.2017 р.